

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

RoMigSc – WP2 Studim fillestar – Raporte Nazionale

Raporti Nacional për Ish Republikën Jugosllave të Maqedonisë - Përmbledhje ekzekutive

Përgaditur nga:

- Veli Kreci
- Merita Zulfu Alili
- Besa Kadriu

Rreth Projektit

Qëllimi kryesor i projektit RoMigSc është të mbështesë një integrim më të mirë të fëmijëve romë dhe migrues në arsim përmes aktiviteteve të ndryshme që nxisin zhvillimin e politikave inovative, dialogun dhe zbatimin e politikave, si dhe shkëmbimin e njohurive në fushën e arsimit, trajnimit dhe të rinjve .

Qëllimet e Projektit. Projekti, i cili financohet nga Bashkimi Evropian në kuadër të programit Erasmus +, synon të kontribuojë në:

- krijimin e mjediseve mësimore gjithëpërfshirëse dhe demokratike.
- inkurajimin e pjesëmarrjes së të rinjve, zhvillimi i praktikave të përfshirjes dhe shpërndarjes për të rinjtë.
- parandalimin dhe luftimin e çdo forme diskriminimi dhe segregimi në arsim.
- nxitjen e mirëkuptimit të ndërsjellë dhe respektin midis njerëzve.
- rritjen e cilësisë së aktiviteteve të të mësuarit joformal, praktikave të punës së të rinjve dhe vullnetarizmi.

Kjo arrihet nëpërmjet një numri aktiviteteve kyçe, si: studimi fillestar, trajnimi për vullnetarët, aktiviteti i vullnetarizmit, platforma elektronike për përfshirjen në shkollë dhe tema interkulturore, trajnimi për mësimdhënësit, seminare kombëtare për aktorë të ndryshëm.

Projekti është veçanërisht i rëndësishëm në Ish Republikën Jugosllave të Maqedonisë (IRJM).

- Aktivitetet kryesore të projektit janë veçanërisht të rëndësishme në sigurimin e qasjes inovative në trajtimin e shkollës së lartë të braktisjes së shkollës nga fëmijët romë, duke përfshirë aktorë të shumtë në hartimin e masave të politikave parandaluese dhe duke punuar në identifikimin e zgjidhjeve efektive.
- Mësuesit e shkollave kanë nevojë më të madhe për zhvillimin e shkathtësive, qëndrimeve dhe vlerave për trajtim më të mirë në mjedisin e klasave multikulturore, krijimin e mjedisit të mësimi dhe parandalimin e diskriminimit në shkollë.
- Arsimit (mësuesit e mirë dhe shkollat e mira) është vendimtar për integrimin e suksesshëm të grupeve të prekshme në shoqëri. Diversiteti transnacional është një mundësi për t'i bërë shkollat më gjithëpërfshirëse, kreative dhe me mendje të hapur.

Përmbledhja e studimit fillestar në fjalë tregon disa rezultate kryesore të studimit fillestar në ish Republikën Jugosllave të Maqedonisë. Një përmbledhje e dytë do ta trajtojë rëndësinë e gjetjeve të përgjithshme në të gjitha vendet partnere, duke përfshirë rekomandimet e politikave, për situatën në IRJM. Raportet e plota, të cilat sigurojnë informacionin për këto përmbledhje, janë në dispozicion përmes internet faqes së projektit.

Gjetjet kryesore nga studimi i literaturës dhe praktikave të mira, si dhe nga diskutimi i temës me një numër informatorësh kyç (praktikantët nga shkollat, administratat përkatëse, punonjësit socialë dhe stafi i organizatës vullnetare) janë:

- Sigurimi i resurseve të mjaftueshme, burimeve njerëzore dhe komunikimit dhe koordinimit më të mirë dhe më të mirë midis autoriteteve dhe organizatave që janë përgjegjëse për zbatimin e programeve, përkatësisht strategjive në lidhje me realizimin e të drejtave të fëmijëve migrantë / refugjatë (Ministria e punës dhe e politikës sociale, Ministria e arsimit dhe shkencës, Qendra e menaxhimit të krizave, Ministria e punëve të brendshme, Ministria e shëndetësisë, etj.).
- Nevoja për një qendër ditore që do t'i ndihmojë fëmijët romë të angazhuar në shkolla për të marrë ndihmë me detyrat e shtëpisë, të marrin pjesë në aktivitete të ndryshme, punë vullnetare, gjë që do t'i pengojë ata të kthehen në rrugë si lypës.
- nevoja për një njësi të posaçme që do të merret me regjistrimin e fëmijëve romë, pasi që siç u përmend më lart, ka një numër të madh të fëmijëve romë pa ndonjë dokumentacion dhe këto janë të ashtuquajtur "fëmijë - fantazma".
- nevoja për një plan urbanistik të detajuar në komunën e Tetovës që do të identifikojë banesat dhe banorët e paregjistruar në ato lagje. Shumë romë në Tetovë jetojnë në vendbanime të paligjshme dhe rrjedhimisht pa qasje në ujë, energji elektrike etj.
- Rreth 10% e fëmijëve romë nuk kanë ndjekur fare shkollën, nivel i lartë i mungesave dhe braktisje
- Problemi kryesor është mungesa e kompetencës së gjuhës maqedonase
- Faktorët e rrezikut përfshijnë varfërinë, shëndetin e keq dhe kequshqyerjen, lëvizshmërinë, ndarjen, objektet e pamjaftueshme dhe mungesën e ndjeshmërisë kulturore të stafit të shkollës.
- Asnjë mbështetje sociale për të rritur pjesëmarrjen në shkollë, barrierat administruese për pastrimin, privatizimi i pjesshëm i arsimit parashkollor e kufizon qasjen
- "Shkollat në përgjithësi nuk janë mirënjohës dhe nuk i mbështesin fëmijët romë"
- Segregimi në shkolla dhe klasa të veçanta është shumë i zakonshëm
- Nuk ka politika për të tërhequr mësuesit romë
- Rritje e ndjeshme në frekuentimin e shkollës së mesme e nivelit modest në dy dekadat e fundit.
- Rritja prej 23% në arsimin fillor dhe 57% në shkollën e mesme, studentët e Universitetit deri në 400 (150 të diplomuar) nga 10 në 2005.
- Strategjia Kombëtare e Romëve në kuadër të dekadës rrome 2005-2015 frymëzon aktivitete të gjera të shoqërisë civile dhe është shtrirë deri në vitin 2020.

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation – Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2018-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

- Forca e politikave përfshin angazhimin ndaj parimeve të pranuar ndërkombëtarisht të mosdiskriminimit. Dobësitë përfshijnë mungesën e zbatimit operacional të politikave konkrete për zbatimin e parimit.
- 1700 refugjatë nga konflikti i mëparshëm i Kosovës janë akoma në pritje dhe me status ligjor të pazgjidhur.
- Multikultura në arsim përmes klasave të formuara nisur nga gjuha amtare, te ajo maqedonase, shqipe ose turke. Bashkë-ekzistenca në jetën e përditshme.
- UNICEF lobon për më shumë integrim të migrantëve në arsimin e rregullt. > Plani Kombëtar i Veprimit për Integrimin e Refugjatëve 2017-2027 <
- Jepet një listë rekomandimesh të politikave, mes tyre mbështetja për investime nga migrantët dhe ofrimi më i mirë i shërbimeve shëndetësore dhe integrimi në struktura të rregullta.
- Vetëdije më e lartë për rolin e shoqërisë civile dhe vullnetarizmit në arsimin gjithëpërfshirës shkollor për arritjen e kohezionit social.
- Puna vullnetare e njohur në disa programe universitare dhe fitimi i kredive adekuate ECTS për vullnetarizëm.

Praktikat e mira. Studimi fillestar ka identifikuar një sërë praktikash të mira që synojnë ndërtimin e kontaktit të mirë me prindërit emigrantë, duke krijuar rrjete mbështetëse ndër-profesionale dhe ndërmjet palëve, si dhe angazhimin vullnetar për të ndihmuar fëmijët migrues, refugjatë dhe romë.

Praktikat e mira të paraqitura në raport përfshijnë:

- Qendra e burimeve për Romët (IRRM) është OJQ shumë aktive që ofron shërbime të posaçme arsimore për popullatën romë në formë të mbështetjes së asistentëve lokalë, duke ofruar trajnime dhe mbrojtje të posaçme. Misioni i saj është përmes mobilizimit të autoriteteve lokale dhe të gjithë strukturës shoqërore, të ndërlidhur për të arritur një integrim më të shpejtë dhe më të lehtë të komunitetit rom.
- Projekti i USAID-it për arsimimin e romëve: Pas dhjetëvjeçarit të zbatimit, 3,000 nxënës romë kanë përfituar në të gjitha nivelet e arimit - nga parashkollor deri në universitet. Projekti e vlerëson regjistrimin, qëndrimin në shkollë dhe diplomimin.
- Një fillim i mirë: Qasja në edukimin dhe kujdesin nga fëmijëria e hershme dhe çelësi për fillim të barabartë i fëmijëve romë. Ai siguron një arsim parashkollor për 57 fëmijë në komunën me shumicë romë- Shuto Orizare.
- Forcimi i aktorëve lokalë në integrimin e refugjatëve në Maqedoni: Forcimi i kapaciteteve të aktorëve lokalë, në këtë rast komunat, me integrimin e refugjatëve.
- Mbrojtja sociale e refugjatëve në Maqedoni: Ofrimi i shërbimeve sociale - mbështetje psikologjike dhe emocionale - për grupet vulnerabël të refugjatëve që udhëtojnë nëpër rrugën Ballkanike ose strehohen përkohësisht në Qendrat tranzitore.